
02013742509030012

19221

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 1374**

25 Σεπτεμβρίου 2003

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. 99624/Γ2

Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Κοινωνιολογία» Γ΄ Ενιαίου Λυκείου Γενικής Παιδείας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του εδαφ. δ. της παραγράφου 9 του άρθρου 8 του Ν. 1566/85, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις διατάξεις 1 και 2 του άρθρου 7 του Ν. 2525/97 «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 188-Α).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 29α του Ν. 1558/85 ΦΕΚ 137-Α, όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/92 (ΦΕΚ 154-Α) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παράγραφος 2α του Ν. 2469/97 (ΦΕΚ 38 -Α), και το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

3. Την εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όπως αυτή διατυπώθηκε με την 14/23.7.2003 πράξη του Τμήματος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Καθορίζουμε το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Κοινωνιολογία» Γενικής Παιδείας της Γ΄ τάξης Ενιαίου Λυκείου ως εξής:

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ. Με την ένταξη του μαθήματος της Κοινωνιολογίας στα μαθήματα γενικής παιδείας της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, προκύπτει η ανάγκη ριζικής αναμόρφωσης του προγράμματος σπουδών, ώστε να εξυπηρετούνται οι ανάγκες όλων των μαθητών ανεξάρτητα από την κατεύθυνση και τη σχολή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που θα ακολουθήσουν. Δίνεται λιγότερη έμφαση σε εξειδικευμένα στοιχεία και περισσότερη σε κοινωνικές διαδικασίες, κοινωνικά θέματα και προβλήματα. Έτσι, στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών δεν υπάρχουν αυτοτελείς ενότητες για τις θεωρίες, μεθοδολογίες και τεχνικές της Κοινωνιολογίας. Οι θεωρίες της Κοινωνιολογίας διαχέονται στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών, ανάλογα με τη σχετικότητά τους με την ενότητα περιεχομένου, ενώ γίνεται συνοπτική αναφορά στις βασικές θεωρητικές σχολές στο Βιβλίο του Καθηγητή. Σε ό,τι αφορά τις μεθοδολογίες και τις τεχνικές που επίσης δίνουν το στίγμα της κοινωνιολογικής ανάλυσης, αυτές καλύπτονται στο βιβλίο του Καθηγητή αλλά και στο Τετράδιο Εργασίας και Έρευνας του Μαθητή.

ΙΙ. Γενικός σκοπός του μαθήματος.

Γενικός σκοπός του μαθήματος είναι η αξιοποίηση της κοινωνιολογικής σκέψης και των κοινωνιολογικών εργαλείων για τη βαθύτερη κατανόηση της δυναμικής της κοινωνίας την ανάπτυξη της αυτογνωσίας και της κοινωνικής συνείδησης με απώτερο στόχο τη δημιουργική ένταξη και παρέμβαση σε ένα πολυπολιτισμικό και συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό περιβάλλον.

ΙΙΙ. Ειδικότεροι σκοποί.

Ειδικότερα, με τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας, επιδιώκεται οι μαθητές:

1. Να αναπτύξουν κριτική κοινωνική σκέψη στην ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων, διαδικασιών, προβλημάτων, κοινωνικών μηνυμάτων και πολλαπλών ερεθισμάτων, που χαρακτηρίζουν την κοινωνία της πληροφορίας.

2. Να αναπτύξουν κοινωνιογνωσία, συνειδητοποιώντας τις επιδράσεις της κοινωνίας στη συμπεριφορά τους αλλά και τις επιδράσεις της συμπεριφοράς τους στον κοινωνικό τους περίγυρο και στην κοινωνία.

3. Να αποκτήσουν κοινωνικές δεξιότητες, αξίες και στάσεις, ώστε να βοηθηθούν στην ένταξή τους σε μια σύγχρονη δημοκρατική, πλουραλιστική και υπό εξέλιξη πολυπολιτισμική κοινωνία.

4. Να συμβάλλουν στο μετασχηματισμό και την αναβάθμιση της κοινωνικής οργάνωσης, στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής, πλουραλιστικής κοινωνίας.

5. Να διαμορφώσουν κοινωνική συνείδηση και να υιοθετήσουν συλλογικές πρακτικές για την πρόληψη και αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που απειλούν τον τόπο, την κοινωνία, τον κόσμο και τον πλανήτη μας.

6. Να εξοικειωθούν με την κοινωνιολογική προσέγγιση και τα κοινωνιολογικά εργαλεία, που χρησιμοποιούνται

για την ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων, διαδικασιών και προβλημάτων.

7. Να εφαρμόζουν την κοινωνιολογική προσέγγιση στην ανάλυση και την αντιμετώπιση των καθημερινών προβλημάτων.

8. Να μάθουν να αξιοποιούν, να αξιολογούν και να ερμηνεύουν κοινωνιολογικά τα δεδομένα και τις πληροφορίες που αντλούν από διαφορετικές πηγές πληροφόρησης.

9. Να συνειδητοποιήσουν ότι κάθε κοινωνία και τα μέρη που την απαρτίζουν έχουν σταθερές / αρμονίες αλλά παράλληλα αντιμετωπίζουν κοινωνικά προβλήματα και υπόκεινται σε συνεχείς μεταβολές, εντάσεις και συγκρούσεις.

10. Να κατανοήσουν και να εκτιμήσουν τις ελληνικές παραδόσεις, τους θεσμούς, τις αξίες, τη σημασία της ελληνικής γλώσσας και παράλληλα να αναπτύξουν σεβασμό για τη διαφορετικότητα, την κάθε μορφής ετερότητα και την διαπολιτισμικότητα σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

11. Να προβληματιστούν με τις κοινωνικές επιδράσεις των νέων τεχνολογιών και της επιστήμης στους τρόπους παραγωγής, στην εργασία καθώς και στις κοινωνικές σχέσεις και τους κοινωνικούς θεσμούς.

IV. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία (5 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί Στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές: -Να γνωρίσουν τα βασικά στάδια στην ανάπτυξη της Κοινωνιολογίας και τη σημασία της για την κατανόηση της κοινωνίας μέσα από κοινωνικούς προβληματισμούς της εποχής. -Να συνειδητοποιήσουν τις εφαρμογές της Κοινωνιολογίας στην καθημερινή τους ζωή. -Να διακρίνουν τη συμβολή της Κοινωνιολογίας στο πλαίσιο μιας διεπιστημονικής προσέγγισης των κοινωνικών φαινομένων.	-Ιστορία και αντικείμενο της Κοινωνιολογίας ως επιστήμης. -Κοινωνιολογικές θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις. -Χρησιμότητα της Κοινωνιολογίας. -Διεπιστημονική προσέγγιση των κοινωνικών φαινομένων.	Οι μαθητές: -Αναζητούν αποσπάσματα από το έργο των θεμελιωτών της Κοινωνιολογίας και τα συζητούν στην τάξη. -Ανατρέχουν στην αρχαιότητα και τους κλασικούς στοχαστές, αναζητούν τις απαρχές και τα στοιχεία της κοινωνιολογικής σκέψης και τα συζητούν στην τάξη. -Αναζητούν στοιχεία από την ιστορία, τις τέχνες, τη φιλοσοφία κτλ. του 19ου αιώνα, που συντέλεσαν στην εμφάνιση της κοινωνιολογικής σκέψης και τα συζητούν στην τάξη. -Επιλέγουν ένα θέμα της επικαιρότητας και καλούν εκπαιδευτικούς άλλων ειδικοτήτων να το ερμηνεύσουν. -Αξιοποιούν σχετικό οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

2. Μορφές Κοινωνικής Οργάνωσης—Ελληνική Κοινωνία (4 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί Στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να γνωρίσουν τα βασικά στάδια εξέλιξης των δυτικών κοινωνιών και τις μορφές κοινωνικής οργάνωσης που τα διακρίνει. -Να ευαισθητοποιηθούν για τις διαφορές στην ανάπτυξη των χωρών, τα αίτια και τις επιπτώσεις τους. -Να εντοπίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας σε σχέση με άλλες κοινωνίες. -Να ερευνήσουν την εσωτερική, γεωγραφική διαφοροποίηση της ελληνικής κοινωνίας.	-Αγροτική, βιομηχανική, μεταβιομηχανική κοινωνία και κοινωνία της πληροφορίας. -Οι σύγχρονες κοινωνίες σε διάφορα στάδια ανάπτυξης, οικονομικοί - κοινωνικοί δείκτες, αίτια και συνέπειες της ανάπτυξης/ υπανάπτυξης. -Η Ελλάδα στη σύγχρονη μεταβιομηχανική κοινωνία της πληροφορίας: βασικά χαρακτηριστικά και τάσεις (π.χ. κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας, παραοικονομία, αστικοποίηση, εσωτερική & εξωτερική μετανάστευση, δημογραφικές τάσεις, κοινωνικές αξίες, κοινωνική οργάνωση της πολιτείας, οικονομίας, εκπαίδευσης, οικογένειας κτλ.)	Οι μαθητές -Ανατρέχουν σε βιβλία της ιστορίας για την εξέλιξη των δυτικών κοινωνιών και της ελληνικής κοινωνίας από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα και συζητούν τις διαπιστώσεις τους στην τάξη. -Οργανώνουν συζήτηση για τα αίτια της διαφορετικής κοινωνικής και οικονομικής ανάπτυξης των χωρών. - Προσκομίζουν στοιχεία για τις επιπτώσεις της διαφορετικής ανάπτυξης χωρών και περιοχών (π.χ. ασθένειες, προσδόκιμη ζωή, αναλφαβητισμός, μετανάστευση κτλ.). -Διοργανώνουν συζήτηση για τη χρησιμότητα εννοιών όπως η «Ανάπτυξη/Υπανάπτυξη», «ο Πρώτος, ο Δεύτερος και ο Τρίτος Κόσμος», « ο Βοράς και ο Νότος», «οι Αναπτυγμένες, Υπανάπτυκτες και οι Αναπτυσσόμενες Χώρες». -Αναζητούν στοιχεία για Διεθνείς Οργανισμούς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ελληνικές και ξένες) που ασχολούνται με την ανάπτυξη σε τρίτες (εκτός Ε.Ε.) χώρες και τα συζητούν στην τάξη. -Οργανώνουν συζήτηση για την κατάταξη της Ελλάδας στις μεταβιομηχανικές κοινωνίες. -Πραγματοποιούν έρευνα αρχείου (π.χ. ΕΣΥΕ) για την κατανομή των διαφόρων υπηρεσιών υγείας στις διάφορες περιφέρειες και νομούς της Ελλάδας και συζητούν τα αποτελέσματα στην τάξη τους. -Αναζητούν υλικό (π.χ. δημοσκοπήσεις κτλ.) για τις κοινωνικές αξίες των σύγχρονων Ελλήνων και το σχολιάζουν στην τάξη τους. -Συζητούν και προβληματίζονται για τη σημασία της υπογεννητικότητας και της προσδοκώμενης ζωής των Ελλήνων. - Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκιμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

3. Κοινωνικοποίηση και Κοινωνικός Έλεγχος (6 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα της κοινωνικοποίησης για τον άνθρωπο και τις συνέπειες της μη ή της ελλιπούς κοινωνικοποίησης. -Να κατανοήσουν τις επιδράσεις του κοινωνικού περίγυρου στην ανάπτυξη, και εξέλιξη του κοινωνικού εαυτού, της αυτοεικόνας, της αυτοεκτίμησης και της μοναδικής προσωπικότητας -Να διακρίνουν τις διάφορες μορφές κοινωνικού ελέγχου και να κατανοήσουν τη σημασία τους για το άτομο και την κοινωνία καθώς και τη σχέση τους με την κοινωνική στρωμάτωση. -Να εξετάσουν τις διάφορες μορφές κοινωνικοποίησης, τους διάφορους παράγοντες που επιδρούν στην κοινωνικοποίησή τους, τις αλληλεπιδράσεις τους και τη διαφορετική τους σημασία στην ανάπτυξη του ατόμου και την εξέλιξη της κοινωνίας. -Να συλλάβουν τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης ως μιας διαδικασίας διαρκούς διαλεκτικής αλληλεπίδρασης μεταξύ του κοινωνικού περίγυρου και του αποδέκτη της κοινωνικοποίησης.	-Στόχοι της κοινωνικοποίησης και σημασία του κοινωνικού περιβάλλοντος για τον άνθρωπο. -Ανάπτυξη του κοινωνικού εαυτού- δύο διαφορετικές προσεγγίσεις (π.χ. Φρόϊντ και Μιντ). -Μορφές κοινωνικού ελέγχου. -Παράγοντες Κοινωνικοποίησης (π.χ. οικογένεια, σχολείο, συνομήλικοι, ΜΜΕ, εκκλησία, στρατός/ θητεία, εργασία κτλ.). -Η κοινωνικοποίηση ως δια βίου διαδικασία κοινωνικής μάθησης.	**Οι μαθητές** -Αναζητούν στην επιστημονική βιβλιογραφία, στη λογοτεχνία, στον τύπο κτλ. περιπτώσεις ελλιπούς κοινωνικοποίησης και συζητούν για τις συνέπειές της. -Εξετάζουν ποιος διαδραμάτισε το σημαντικότερο ρόλο έως τώρα στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους, της ταυτότητάς τους και της αυτοεικόνας τους. -Διενεργούν μικροέρευνα στο άμεσο περιβάλλον τους (π.χ. σε τρεις γενιές, σε διαφορετικές κοινωνικές τάξεις, διαφορετικές περιοχές κτλ.) για τους τρόπους διαπαιδαγώγησης (π.χ. μορφές τιμωρίας των παιδιών). -Πραγματοποιούν συζήτηση για τους τρόπους και τα μέσα κοινωνικοποίησης αγοριών και κοριτσιών στην Ελλάδα και σε άλλες κοινωνίες. -Αναζητούν στοιχεία για την εκμετάλλευση των παιδιών, διεθνώς και στη χώρα μας, και συζητούν τα αποτελέσματα στην τάξη. -Διεξάγουν συζήτηση για τις επιδράσεις των συνομήλικων και της οικογένειας στη συμπεριφορά των νέων. -Συζητούν για τη σχέση της παγκοσμιοποίησης και της κοινωνικοποίησης. -Αξιοποιούν σχετικό οπτικοακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, παραμύθια, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

<u>ΜΕΡΟΣ Β΄</u>

4. Η Σύγχρονη Ελληνική Οικογένεια: Μορφές, Προβλήματα και Προοπτικές (5 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητας**
<u>Οι μαθητές</u> -Να συγκρίνουν τις λειτουργίες και τις μορφές της οικογένειας ως θεσμού στο παρόν και το πρόσφατο παρελθόν. -Να συνδέσουν τις αλλαγές στην οικογένεια με τις γενικότερες κοινωνικές μεταβολές. -Να συνειδητοποιήσουν την καθοριστική σημασία της οικογένειας, της πρωτογενούς κοινωνικοποίησης, για την προσωπικότητα και τη συμπεριφορά των ανθρώπων. -Να εντοπίσουν προβλήματα και διλήμματα της σύγχρονης ελληνικής οικογένειας και να διατυπώσουν λύσεις.	-Μορφές, λειτουργίες και κοινωνικο-οικονομικές βάσεις της ελληνικής οικογένειας στο παρόν και το πρόσφατο παρελθόν. -Καταμερισμός εργασίας και εξουσίας και ρόλοι των μελών στη σύγχρονη ελληνική οικογένεια. -Μαθαίνοντας το ρόλο του άνδρα και της γυναίκας: ένα παράδειγμα πρωτογενούς κοινωνικοποίησης - προκλήσεις, προβλήματα και προοπτικές της ελληνικής οικογένειας (π.χ. Ανταγωνισμός μεταξύ φορέων κοινωνικοποίησης, διαζύγια, βιοτεχνολογία κτλ.).	<u>Οι μαθητές</u> -Χωρίζονται σε ομάδες, η κάθε μια αναλαμβάνει να ερευνήσει τις δομές, τις λειτουργίες και το ρόλο της οικογένειας και των μελών της σε διάφορες περιόδους της ελληνικής ιστορίας ή σε διάφορες περιοχές του κόσμου ή της Ελλάδας. -Ανατρέχουν στις σχετικές ενότητες του βιβλίου «Κοινωνική και Πολιτική Οργάνωση στην Αρχαία Ελλάδα» της Β΄ Λυκείου, τις μελετούν και μεταφέρουν τις παρατηρήσεις τους στην τάξη. -Αξιοποιούν την τυχόν διαπολιτισμική σύνθεση της τάξης για τη διενέργεια συζήτησης σχετικά με τις δομές, τις λειτουργίες και το ρόλο των μελών της οικογένειας σε διάφορες χώρες. -Οργανώνουν συζήτηση στην τάξη για τις σύγχρονες μορφές οικογένειας που επικρατούν στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. -Διεξάγουν μικροέρευνα σχετική με τις αντιλήψεις τριών γενεών (νέων, γονέων και παππούδων/γιαγιάδων) για την οικογένεια, τις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων και τους τρόπους διαπαιδαγώγησης των νέων. -Ανατρέχουν σε βιβλία για το μάθημα «Εισαγωγή στο Δίκαιο και τους Πολιτικούς Θεσμούς» καθώς και σε άλλες συμπληρωματικές πηγές (π.χ. το Σύνταγμα, σχετική νομοθεσία και Αστικός Κώδικας) και στη συνέχεια οργανώνουν συζήτηση για τις αλλαγές στο οικογενειακό δίκαιο. -Χωρίζονται σε ομάδες και διεξάγουν μελέτες αρχείων για την εξέλιξη των διαζυγίων, την κακοποίηση γυναικών, τα οικογενειακά εγκλήματα και την εγκατάλειψη της οικογένειας από ανήλικους. -Προσκομίζουν στην τάξη αποσπάσματα από τον τύπο, που αναφέρονται σε περιπτώσεις εξωσωματικής γονιμοποίησης, και αφορούν περιπτώσεις αντιδικίας μεταξύ των «βιολογικών» και «δανεικών μητέρων» και τα συζητούν. -Υποθέτουν τη νομιμοποίηση της αναπαραγωγικής κλωνοποίησης ή την παράταση της ζωής στα 150 ή τον προκαθορισμό του φύλου ή την έκδοση «γονιδιακής ταυτότητας», κατασκευάζουν διάφορα σενάρια κοινωνικής οργάνωσης και τα παρουσιάζουν στην τάξη για συζήτηση. -Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, παραμύθια, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

5. Η Εκπαίδευση: Παράγοντας Αναπαραγωγής και Αλλαγής της Κοινωνίας (4 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί Στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να διακρίνουν το ρόλο και τα βασικά συστήματα παροχής εκπαίδευσης ως θεσμού και ως παράγοντα δευτερογενούς κοινωνικοποίησης. -Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της σύγχρονης «κοινωνίας της πληροφορίας». -Να γνωρίσουν τις προφανείς (επίσημες) και έμμεσες (ανεπίσημες) λειτουργίες της εκπαίδευσης. -Να προβληματιστούν για τη σχέση της εκπαίδευσης και του τρόπου ζωής. -Να αναλύσουν την εκπαίδευση ως παράγοντα αλλαγής/ επαναπροσανατολισμού της κοινωνίας και της κοινωνικής θέσης των ατόμων καθώς και ως παράγοντα αναπαραγωγής της κοινωνίας και της ανισότητας.	-Ρόλος της εκπαίδευσης στη σύγχρονη κοινωνία, συστήματα παροχής εκπαίδευσης και νέες μορφές εκπαίδευσης (προφανείς και έμμεσες λειτουργίες του εκπαιδευτικού συστήματος κτλ). -Εκπαίδευση ως παράγοντας αναπαραγωγής και αλλαγής της κοινωνίας. -Εκπαιδευτικός προσανατολισμός στο πλαίσιο της «κοινωνίας της πληροφορίας».	Οι μαθητές -Οργανώνουν συζήτηση για το ρόλο της εκπαίδευσης και της γνώσης στη σύγχρονη κοινωνία. -Οργανώνουν συζήτηση για το ρόλο του εκπαιδευτικού ως παράγοντα κοινωνικοποίησης στη σύγχρονη κοινωνία. -Διεξάγουν μικροέρευνα για τη σχέση της εκπαίδευσης με τον τρόπο ζωής, τη φιλοσοφία ζωής, την αγωγή υγείας, το εισόδημα, την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κτλ., παρουσιάζουν και συζητούν τα αποτελέσματα στην τάξη. -Συγκεντρώνουν αγγελίες, προκηρύξεις για πρόσληψη στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα και διαπιστώνουν τα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης και γνώσης που απαιτούνται. -Χωρίζονται σε ομάδες και τοποθετούνται υπέρ ή κατά της συμβολής του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος στην αναπαραγωγή ή τη μεταβολή του κοινωνικού συστήματος. -Διενεργούν μικροέρευνα στο άμεσο κοινωνικό τους περιβάλλον για τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της παραπαιδείας. -Διοργανώνουν συζήτηση για τους παράγοντες που επηρέασαν ή θα επηρεάσουν τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές τους προσδοκίες. - Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

6. Εργασία, Ανισότητα και Κοινωνία (5 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί Στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να εξετάσουν την εργασία ως αναπόσπαστο μέρος των οικονομικών θεσμών και ως καθοριστικό παράγοντα στην οικονομική ζωή, ανέλιξη και ταυτότητα των ατόμων. -Να διακρίνουν τις μορφές παραγωγής, εργασίας και ανεργίας και να προβληματιστούν για τους κοινωνικούς, οικονομικούς, τεχνολογικούς και πολιτικούς παράγοντες που τις επηρεάζουν. -Να συνδέσουν τα επαγγέλματα και τη φτώχεια με την κοινωνική διαστρωμάτωση και την ανισότητα. -Να προβληματιστούν για τα πολιτισμικά και τα δομικά αίτια της φτώχειας. -Να συσχετίσουν την κοινωνική διαστρωμάτωση με τις επιπτώσεις στη σταδιοδρομία και υγεία των ατόμων. -Να προβληματιστούν με τους τρόπους αντιμετώπισης της φτώχειας, της ανεργίας και να αντιληφθούν τη σημασία του επαγγελματικού προσανατολισμού στη ζωή τους.	-Ρόλος της εργασίας στη ζωή των ανθρώπων, τρόποι παραγωγής, μορφές εργασίας και ανεργίας. -Φτώχεια, πλούτος και κοινωνική διαστρωμάτωση: προσδιορισμός, κατανομή, αίτια και συνέπειες της φτώχειας (π.χ. για την υγεία, την εκπαίδευση και την επαγγελματική σταδιοδρομία κτλ.). -Τρόποι αντιμετώπισης της φτώχειας και της οικονομικής ανισότητας.	Οι μαθητές -Οργανώνουν συζήτηση για την εξέλιξη των μορφών εργασίας από την αρχαιότητα έως σήμερα και για τις επιδράσεις της τεχνολογίας (περιλαμβανομένης και της πληροφορικής /κυβερνητικής) στην εξέλιξη της εργασίας. -Καλούν στην τάξη αξιωματούχους της UNICEF και συζητούν για την παιδική εργασία, τα παιδιά των φαναριών και την έκταση του φαινομένου στην Ε.Ε. και την Ελλάδα. -Πραγματοποιούν συζήτηση ή μικροέρευνα για τις κοινωνικές κατηγορίες ατόμων στην Ελλάδα που βρίσκονται κάτω από τα όρια της φτώχειας. -Διενεργούν μικροέρευνα σε δύο μεγαλύτερες γενιές (γονείς και παππούδες κτλ.) ή σε τρεις κατηγορίες επαγγελματιών (π.χ. αγρότες, βιομηχανικοί εργάτες, επιχειρηματίες, δημόσιοι υπάλληλοι) με αντικείμενο την εργασία τους, τις συνθήκες εργασίας, τις απολαβές και την ικανοποίησή τους από την εργασία τους. -Επισκέπτονται διαφορετικούς χώρους εργασίας και συζητούν με εργαζόμενους σε διάφορες θέσεις για την εργασία, τις συνθήκες εργασίας, την ικανοποίησή τους κτλ. -Οργανώνουν συζήτηση με τη συμμετοχή ειδικών κοινωνιολόγων της υγείας με αντικείμενο τη σχέση επαγγέλματος, εργασίας και υγείας. -Πραγματοποιούν συνεντεύξεις σε παιδιά/ αλλοδαπούς εργαζόμενους στα φανάρια, σε αστέγους, σε ανέργους κτλ., όπου υπάρχουν, διαπιστώνουν την κοινωνική προέλευσή τους, τα προβλήματά τους και τους στόχους τους. - Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

7. Συστήματα Διακυβέρνησης: Κοινωνικές Βάσεις της Εξουσίας (5 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί Στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να εξετάσουν τις διάφορες μορφές/πηγές της εξουσίας και τα διάφορα συστήματα διακυβέρνησης ως μορφές κατανομής της εξουσίας. -Να συγκρίνουν τις παλαιότερες και νεότερες μορφές εξουσίας και να προβληματιστούν για τη συρρίκνωση του έθνους-κράτους. -Να συνδέσουν την εξουσία με την κοινωνική στρωμάτωση και τις κοινωνικές και οικονομικές της βάσεις. -Να ασκηθούν στην ανάλυση των κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων κτλ. που επιδρούν στην πολιτική συμπεριφορά, την κοινή γνώμη κτλ. -Να συνειδητοποιήσουν το ρόλο τους στο πολιτικό γίγνεσθαι. -Να προβληματιστούν για τα αίτια και τις συνέπειες της πολιτικής αλλοτρίωσης. -Να διακρίνουν την πολιτικοποίηση από την κομματικοποίηση και να αναπτύξουν ενεργούς τρόπους στήριξης των δημοκρατικών θεσμών.	-Μορφές εξουσίας (Βέμπερ κτλ.), κρατικής (εθνικής) και υπερκρατικής (Ε.Ε.) διακυβέρνησης. -Κοινωνικές βάσεις της εξουσίας/κοινωνική διαστρωμάτωση (π.χ. μοντέλα εξουσίας, π.χ. οικονομικό, ελίτ εξουσίας, πλουραλιστικό κτλ.) -Πολιτική συμπεριφορά, κοινή γνώμη και κοινωνικοί παράγοντες που τις επηρεάζουν. -Πολιτική αλλοτρίωση, αίτια, συνέπειες, πρόληψη και η αντιμετώπισή της.	Οι μαθητές -Ανατρέχουν στην ελληνική πολιτική ιστορία του 20ου αιώνα, εντοπίζουν διάφορες μορφές «χαρισματικής», «παραδοσιακής» και «νόμιμης» διακυβέρνησης και τις συζητούν στην τάξη. -Καλούν στην τάξη βουλευτή της περιοχής τους, συζητούν για τις εξουσίες του ελληνικού Κοινοβουλίου και της Ε.Ε. και το ρόλο του «έθνους-κράτους» στο πλαίσιο της Ε.Ε. -Εξετάζουν/ερευνούν τη σύνθεση (π.χ. φύλο, ηλικία, επάγγελμα, κτλ.) των βουλευτών των κομμάτων στη Βουλή ή τη σύνθεση της κυβέρνησης ή τη σύνθεση του Νομαρχιακού ή Δημοτικού Συμβουλίου και εξάγουν συμπεράσματα για την κοινωνική βάση της εξουσίας σε διάφορα επίπεδα διακυβέρνησης. -Επιλέγουν ένα θέμα της πολιτικής επικαιρότητας, συγκεντρώνουν στοιχεία για τις στάσεις πολιτών στο άμεσο περιβάλλον τους και συσχετίζουν τις στάσεις με την κοινωνική προέλευση των πολιτών. -Οργανώνουν συζήτηση για την αυτοτέλεια ή εξάρτηση των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας και της επίδρασής τους στην πολιτική συμπεριφορά. . -Αναζητούν αποτελέσματα δημοσκοπήσεων της κοινής γνώμης, καθώς και της εκλογικής συμπεριφοράς των πολιτών κατά την τελευταία τριετία, ταξινομούν τα αποτελέσματα κατά επάγγελμα, μορφωτικό επίπεδο κτλ. και εξάγουν συμπεράσματα για την πολιτική κοινωνικοποίηση. -Επιλέγουν ένα θέμα από την πολιτική επικαιρότητα, συγκροτούν «ομάδες συμφερόντων» και τοποθετούνται υπέρ ή κατά του θέματος(με επιχειρήματα) κατά τη διάρκεια υποτιθέμενης συζήτησης στη Βουλή των εφήβων (παιχνίδι ρόλων). -Οργανώνουν συζήτηση για την πολιτική αλλοτρίωση και τους τρόπους αντιμετώπισής της. -Επιλέγουν πρόσφατη εκλογική αναμέτρηση για την ανάδειξη βουλευτών, διαπιστώνουν περιπτώσεις αποχής/ακύρου και ερευνούν τους λόγους της αποχής/ακύρου. -Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

8. Το Άτομο, η Κοινωνία και τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (4 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί Στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να διακρίνουν τα μαζικά από τα μη μαζικά μέσα επικοι-νωνίας. -Να γνωρίσουν τις θετικές και αρνητικές επιπτώσεις των διαφορετικών μέσων μαζικής επικοινωνίας και των ΗΥ (διαδίκτυο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ομάδες συζήτησης κτλ.) στην κοινωνία και τη συμπεριφορά των ατόμων/πολιτών. -Να προβληματιστούν ιδιαίτερα με τις κοινωνικές επιδράσεις των ΜΜΕ/ΗΥ. -Να ασκηθούν στην ανάλυση και ερμηνεία του περιεχομένου των ΜΜΕ και των ΗΥ. -Να εξετάσουν τη σύνδεση των ΜΜΕ/ΗΥ με οικονομικά, πολιτικά συμφέροντα και την κοινωνική στρωμάτωση. -Να αναπτύξουν δεξιότητες και συμπεριφορές για την κριτική αξιοποίηση των ΜΜΕ, των ΗΥ, του διαδικτύου και του κυβερνοχώρου.	-Τα ΜΜΕ, διάδοση και χρήση τους στην σύγχρονη ελληνική κοινωνία, κοινωνική στρωμάτωση και «ψηφιακό χάσμα» (ΜΜΕ= εφημερίδες, βιβλία, αφίσες, κινηματογράφος, ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ομάδες συζήτησης κτλ). -Κοινωνικές επιδράσεις των ΜΜΕ/ΗΥ (π.χ. πληροφόρηση, παραπληροφόρηση, ψυχαγωγία, κοινωνικοποίηση, κοινωνικότητα, κατανάλωση, επιθετικότητα, ανάπτυξη μαζικής κουλτούρας, παγκοσμιοποίηση κτλ.). -Αγωγή αναγνωστών, θεατών, ακροατών και χρηστών (ή τρόποι αξιοποίησης και αντιμετώπισης των επιδράσεων των ΜΜΕ και των ΗΥ).	Οι μαθητές -Διεξάγουν μικροέρευνα στη συνοικία, στην κοινότητα, στο χωριό ή στην πόλη τους, καταγράφουν τα ΜΜΕ στο νοικοκυριό και τις συνήθειες παρακολούθησης (συχνότητα, χρόνος, τύπος προγράμματος κτλ.), ταξινομούν, συσχετίζουν και συζητούν τα αποτελέσματα στην τάξη τους. -Διεξάγουν μικροέρευνα για τη χρήση, γνώση των ΗΥ (βασικές γνώσεις, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, ομάδες συζήτησης, χρήση ιστοσελίδας, ένταση χρήσης κτλ.) στο σχολείο τους, την κοινότητά ή τη συνοικία τους. -Διαπιστώνουν τη σχέση με το οικονομικό, το εισοδηματικό και το μορφωτικό επίπεδο. Διαπιστώνουν ή όχι την επαλήθευση του «ψηφιακού χάσματος» («digital divide») *στα* δεδομένα τους. Συγκρίνουν τα αποτελέσματα της έρευνας με αυτά του εγχειριδίου και με άλλες έρευνες και εξάγουν συμπεράσματα κτλ. -Χωρίζονται σε ομάδες, καταγράφουν και αναλύουν το περιεχόμενο ιδιωτικών και δημοσίων τηλεοπτικών καναλιών, συγκεντρώνουν στοιχεία ακροαματικότητας και εξάγουν συμπεράσματα για τις πιθανές επιδράσεις τους. -Αναζητούν στοιχεία από διάφορες πηγές (π.χ. τύπος, διαδίκτυο) που συσχετίζουν την απεικόνιση της βίας στα ΜΜΕ με τη διάπραξη εγκλημάτων και την παραβατικότητα των νέων και τα συζητούν στην τάξη. -Οργανώνουν συζήτηση για τα ΜΜΕ/ΗΥ με τη συμμετοχή ειδικών (π.χ. Επικοινωνιολόγων, Κοινωνιολόγων των ΜΜΕ, Οικονομολόγων, Ψυχολόγων κτλ.) και συζητούν για τις οικονομικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και ψυχολογικές επιδράσεις των ΜΜΕ/ΗΥ στην κοινωνία και τη ζωή. -Διενεργούν μικροέρευνες σε δείγματα «νέων» ή «νοικοκυρών», καταγράφουν «προϊόντα» που αγόρασαν πρόσφατα, διαπιστώνουν τους λόγους που τα αγόρασαν και πώς έμαθαν γι' αυτά και αν η αγορά τους τούς δικαίωσε. -Οργανώνουν συζήτηση με αντικείμενο τη συμβολή των ΗΥ στην ανάπτυξη της παγκόσμιας «κοινωνίας των πολιτών». -Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, παραμύθια, σκίτσα, θεατρικά έργα εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

ΜΕΡΟΣ Γ΄

9. Αποκλίνουσα Συμπεριφορά: Παραβατικότητα και Εγκληματικότητα (6 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί Στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να κατανοήσουν τη σχετικότητα της αποκλίνουσας συμπεριφοράς ως προς το χώρο, το χρόνο, την ηλικία και την κοινωνική προέλευση των ατόμων που αποκλίνουν. -Να διερευνήσουν τα αίτια και τις συνέπειες της παραβατικότητας/ εγκληματικότητας -Να προβληματιστούν για τις συνέπειες της κοινωνικής στρωμάτωσης στην απονομή της δικαιοσύνης. -Να αναπτύξουν αυτογνωσία για το ρόλο τους στην εμφάνιση και την πρόληψη της παραβατικότητας.	-Παραβατικότητα και εγκλη-ματικότητα. Τύποι εγκλημάτων και μορφές παραβατικότητας των νέων (χου-λιγκανισμός, συμμορίες, ναρκωτικά, παραβιάσεις ΚΟΚ κτλ.). -Θεωρίες παραβατικότητας (ανομίας, ετικέτας, οικονομικής ανέχειας κτλ.). -Σωφρονισμός, κοινωνική επανένταξη και πρόληψη της παραβατικότητας και εκγληματι-κότητας.	Οι μαθητές -Οργανώνουν συζήτηση με τη συμμετοχή ειδικών (π.χ. εγκληματολόγων, κοινωνιολόγων κτλ.) και αρμοδίων (π.χ. Υπ. Δημοσίας Τάξης /Δικαιοσύνης κτλ.) για την έκταση, τα αίτια και την αντιμετώπιση της παραβατικότητας ανηλίκων. -Καταγράφουν από τα ΜΜΕ κτλ. τις διάφορες μορφές ηλεκτρονικού εγκλήματος και συζητούν για τις επιπτώσεις του στην κοινωνία και την οικονομία. -Επισκέπτονται το Υπ. Δημόσιας Τάξης (ή την ιστοσελίδα του) και συζητούν για τους τρόπους καταγραφής της παραβατικότητας. -Αναζητούν στατιστικά στοιχεία από το Υπ. Δημοσίας Τάξης για την παραβατικότητα ανηλίκων στην Ελλάδα την τελευταία 5ετια, για την κατανομή της κατά γεωγραφικό διαμέρισμα και εθνικότητα, εξάγουν συμπεράσματα για τυχόν τάσεις και συζητούν τα αποτελέσματα στην τάξη. -Οργανώνουν συζήτηση για τους κοινωνικούς παράγοντες που επηρεάζουν την απονομή της δικαιοσύνης. -Οργανώνουν συζήτηση για το ρόλο της πολιτείας, της κοινότητας, του σχολείου, της οικογένειας, του εργοδότη και του ατόμου στην πρόληψη της παραβατικότητας. -Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, θεατρικά έργα, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

10. Ετερότητα, Διαπολιτισμικές και Διακοινωνιακές Σχέσεις (6 ώρες)		
Εκπαιδευτικοί στόχοι	**Περιεχόμενο**	**Ενδεικτικές Δραστηριότητες**
Οι μαθητές -Να κατανοήσουν τις ποικίλες μορφές ετερότητας, τις πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία καθώς και τα βασικά αίτια που τις προκάλεσαν. -Να εξοικειωθούν με τις έννοιες: στερεότυπα, προκατάληψη, ρατσισμός, κοινωνικός ρατσισμός, σοβινισμός και τις διάφορες εκφάνσεις τους. -Να ερευνήσουν τα βασικά κοινωνικά, ψυχολογικά και οικονομικά αίτια της προκατάληψης, του σοβινισμού, του πολέμου και της τρομοκρατίας, καθώς και τις συνέπειες τους. -Να αναπτύξουν θετικές στάσεις για την πολιτισμική τους κληρονομιά. -Να σέβονται την ετερότητα, τις πολιτισμικές διαφορές και τα ανθρώπινα δικαιώματα. -Να αναπτύξουν δεξιότητες για συμβίωση σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες. -Να προβληματιστούν για τους διάφορους τρόπους αντιμετώπισης της προκατάληψης, του σοβινισμού και των διεθνών εντάσεων και να συνειδητο-ποιήσουν το ρόλο ατόμου στη γέννηση και αντιμετώπισή τους.	-Ετερότητα, πολιτισμικές διαφορές και υποκουλτούρες στη σύγχρονη ελληνική κοινωνία. -Προκατάληψη, ρατσισμός και σοβινισμός: αίτια και συνέπειες (π.χ. κοινωνικός αποκλει-σμός, ψυχικές και κοινωνικές συνέπειες, πόλεμος κτλ.). -Πόλεμος και τρομοκρατία: τύποι, αίτια και συνέπειες. -Τρόποι αντιμετώπισης της προκατάληψης, του σοβινισμού και της οργανωμένης βίας από το άτομο, την κοινωνία και τη διεθνή κοινότητα (π.χ. εκπαίδευση για πολιτισμό ειρήνης, κριτική αποδοχή της «πολιτισμικής σχετικότητας», οικονομική ανάπτυξη, κινήματα ειρήνης, διεθνείς οργανισμοί κτλ.)	Οι μαθητές -Καταγράφουν μορφές ετερότητας που υπάρχουν στην τάξη, το σχολείο, την κοινότητα, την πόλη και τη χώρα τους -Συζητούν για τις υποκουλτούρες και τα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα (π.χ. τρόπος ζωής, γλώσσα, αμφίεση κτλ.) που υπάρχουν στην κοινότητα, την πόλη ή τη χώρα τους. -Επισκέπτονται οργανώσεις μεταναστών / προσφύγων, αναζητούν τους λόγους της μετανάστευσης και προσφυγιάς και συζητούν τα αποτελέσματα της επίσκεψής τους στην τάξη. -Καταγράφουν στερεότυπα για τις διάφορες μορφές ετερότητας και τα ιεραρχούν ως προς τις επιπτώσεις τους (ψυχολογικές συνέπειες, διακρίσεις, κοινωνικός αποκλεισμός κτλ.) για τις ομάδες-στόχους. -Εντοπίζουν βιβλία που πραγματεύονται διαφορές ή ομοιότητες μεταξύ «δυτικών» και «ανατολικών» πολιτισμών και τα συζητούν στην τάξη τους. -Αναζητούν περιπτώσεις στον τύπο για τις συνέπειες των διαφυλικών στερεότυπων και τις συζητούν στην τάξη. -Καλούν στην τάξη εκπροσώπους αναγνωρισμένων φορέων προστασίας των ομάδων-στόχων (π.χ. γυναίκες, τσιγγάνους, αποφυλακισθέντες, ΑΜΕΑ, μετανάστες κτλ.) και συζητούν για τα στερεότυπα, την προκατάληψη και τους τρόπους αντιμετώπισης. -Διενεργούν ανώνυμη μικροέρευνα στη συνοικία τους για τα στερεότυπα/προκαταλήψεις κατά ομάδων-στόχων και εξάγουν συμπεράσματα για τις πιθανές πηγές της προκατάληψης. -Εξετάζουν τα σχολικά βιβλία για στερεότυπες απεικονίσεις των διαφόρων μορφών ετερότητας και συζητούν τις διαπιστώσεις τους στην τάξη. -Εξετάζουν τα σχολικά βιβλία της ιστορίας σε δύο διαφορετικές περιόδους ως προς την απεικόνιση άλλων λαών και τα συζητούν στην τάξη. -Οργανώνουν συζήτηση με τη συμμετοχή και ειδικών από τοπικά ΑΕΙ/ ΤΕΙ, ερευνητικά κέντρα, οργανώσεις μεταναστών για τις συνέπειες της αλλοδαπής μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία και οικονομία. -Ανατρέχουν σε βιβλία ιστορίας, πολιτικής επιστήμης κτλ., καταγράφουν τα αίτια των εμφύλιων-διεθνών πολέμων και της διεθνούς τρομοκρατίας και συζητούν τις διαπιστώσεις τους στην τάξη. -Διενεργούν βιβλιογραφική έρευνα για τη συμβολή της Ε.Ε. , του ΟΗΕ και άλλων Διεθνών Οργανισμών και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) στη διεθνή ειρήνη. -Αξιοποιούν σχετικό οπτικο-ακουστικό υλικό (π.χ. βιντεοταινίες, ντοκυμαντέρ, CD-ROM, κινηματογραφικά έργα, έργα τέχνης, λογοτεχνικά έργα, παραμύθια, θεατρικά έργα, σκίτσα, εκπαιδευτική τηλεόραση, διαδίκτυο, τύπος κτλ.).

IV. ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Μέχρι σήμερα, το διδακτικό υλικό για τα μαθήματα της κοινωνιολογίας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση περιοριζόταν μόνο στο σχολικό εγχειρίδιο. Κρίνεται σκόπιμο- για παιδαγωγικούς και επιστημονικούς λόγους- το εγχειρίδιο του μαθητή να συνοδεύεται και από βιβλίο για τον εκπαιδευτικό, καθώς και από τετράδιο εργασίας και έρευνας για το μαθητή. Ιδιαίτερα για επιστημονικούς λόγους, θα πρέπει να αναδειχτεί η διερευνητική και εργαστηριακή διάσταση της κοινωνιολογίας, δεδομένου ότι ο όρος «εργαστήριο» έχει σχεδόν ταυτιστεί με τις φυσικές και καλλιτεχνικές επιστήμες. Το βιβλίο για τον καθηγητή θα αποτελέσει ένα σημαντικό εργαλείο το οποίο θα ενισχύσει τις παιδαγωγικές, θεωρητικές και μεθοδολογικές γνώσεις των διδασκόντων.

Το βιβλίο για το μαθητή (ΒτΜ) θα περιέχει το κείμενο, παραθέματα, στατιστικούς πίνακες και διαγράμματα σχετικά με πρόσφατες έρευνες, εικονογράφηση με φωτογραφικό υλικό, γελοιογραφίες, κτλ., ασκήσεις /εργασίες / ερωτήσεις, βιβλιογραφία γλωσσάρι, ευρετήριο όρων και ονομάτων. Το υλικό θα πρέπει να απευθύνεται στο μέσο μαθητή που έχει ελάχιστες κοινωνιολογικές γνώσεις, να παραπέμπει στην ελληνική πραγματικότητα και τις παραστάσεις των μαθητών και να είναι κατανοητό σε όλους τους μαθητές, των τριών κατευθύνσεων της γ' λυκείου. Βασική επιδίωξη της συγγραφικής ομάδας θα είναι η ανάδειξη της κοινωνιολογικής ερμηνείας και προσέγγισης της κοινωνικής πραγματικότητας.

Το Τετράδιο Εργασίας και Έρευνας του Μαθητή (ΤΕΕΜ) θα περιέχει οδηγίες για το μαθητή με σκοπό την καλύτερη αξιοποίηση του υλικού και των πηγών πληροφόρησης, παραδείγματα ερμηνείας στατιστικών πινάκων, κύριες φάσεις της κοινωνικής έρευνας, παραδείγματα εφαρμογής των διαφόρων τεχνικών/μεθόδων έρευνας (π.χ. Μελέτη περίπτωσης, κοινωνικό πείραμα, επιτόπια δειγματοληπτική επισκόπηση με ερωτηματολόγιο, ανάλυση περιεχομένου, κοινωνιομετρία, αρχειακή έρευνα, συγκριτική μέθοδο), παράδειγμα εφαρμογής της μεθόδου «project», και σχετικές ηλεκτρονικές διευθύνσεις.

Το Βιβλίο του Καθηγητή (ΒτΚ) θα περιέχει οδηγίες για τη διδασκαλία των κειμένων, ένα ενδεικτικό σχέδιο μαθήματος ανά κεφάλαιο, συνοπτική αναφορά στις αρχές των τριών βασικών θεωρητικών κοινωνιολογικών μοντέλων, οδηγίες για την εφαρμογή των μεθόδων/τεχνικών κοινωνιολογίας, που θα αντιστοιχούν στις μεθόδους/τεχνικές που εφαρμόζονται στο τετράδιο εργασίας και έρευνας των μαθητών, οδηγίες για την εφαρμογή της μεθόδου project στην κοινωνιολογία, οδηγίες για τη διαχείριση κρίσεων στην τάξη, οδηγίες για την εφαρμογή της μεθόδου project, συμβατική και ηλεκτρονική βιβλιογραφία και λίστα βιντεοταινιών, κινηματογραφικών ταινιών, και εκπαιδευτικών λογισμικών, σχετικές ηλεκτρονικές διευθύνσεις και οδηγίες για τη χρήση του ηλεκτρονικού και οπτικοακουστικού υλικού.

Το βιβλίο του μαθητή και το τετράδιο εργασίας και έρευνας του μαθητή θα είναι αυτοτελή (το ΤΕΕΜ ως παράρτημα), αλλά θα βιβλιοδετηθούν μαζί για λόγους οικονομίας και ευχρηστότητας, ενώ το βιβλίο για τον καθηγητή θα εκδοθεί και θα κυκλοφορήσει αυτοτελώς. Σελίδες του τετραδίου εργασίας και έρευνας (π.χ. ερωτηματολόγιο κτλ.) που είναι για επεξεργασία (π.χ. συμπλήρωση) θα φωτοτυπούνται και θα αναπαράγονται, ώστε να υπάρχει η δυνατότητα χρήσης του βιβλίου από μελλοντικούς μαθητές.

Εκτός από το έντυπο υλικό, θα αξιοποιηθεί και ηλεκτρονικό υλικό, όπως οι βιντεοταινίες, οι κινηματογραφικές ταινίες, τα εκπαιδευτικά λογισμικά - πρωτογενή ή προσαρμοσμένα για το μάθημα της Κοινωνιολογίας - όπως αναφέρεται και στην τρίτη στήλη, «ενδεικτικές δραστηριότητες», του Α.Π.Σ. της «Κοινωνιολογίας». Για το σκοπό αυτό, θα καταρτιστούν και σχετικοί κατάλογοι βιντεοταινιών, κινηματογραφικών ταινιών και εκπαιδευτικών λογισμικών, οι οποίοι θα ενημερώνονται, συνεχώς, μετά από σχετικές έρευνες και τα αποτελέσματα θα δημοσιοποιούνται στην ιστοσελίδα του Π.Ι., στον κυβερνοχώρο της Κοινωνιολογίας, οργανωμένα κατά ενότητα του σχολικού εγχειριδίου. Σχετικό υλικό θα αναζητείται και από τους διδάσκοντες και μετά από έγκριση των αρμοδίων οργάνων του Π.Ι. θα ενσωματώνεται στην ιστοσελίδα του Π.Ι. για αξιοποίηση από άλλους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, θα ενημερώνεται / εμπλουτίζεται αντίστοιχα και το βιβλίο του καθηγητή, το οποίο μπορεί να επανεκδίδεται ανά έτος.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 17 Σεπτεμβρίου 2003

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ